

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

DR. NAGY ÁDÁM

helyettes államtitkár

A VEGYIPAR HELYE A MAGYAR KORMÁNY IPARSTRATÉGIÁJÁBAN

Eger

2023. október 10.

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

A hazai ipar általános helyzete

RECESSZIÓS FENYEGETETTSÉG

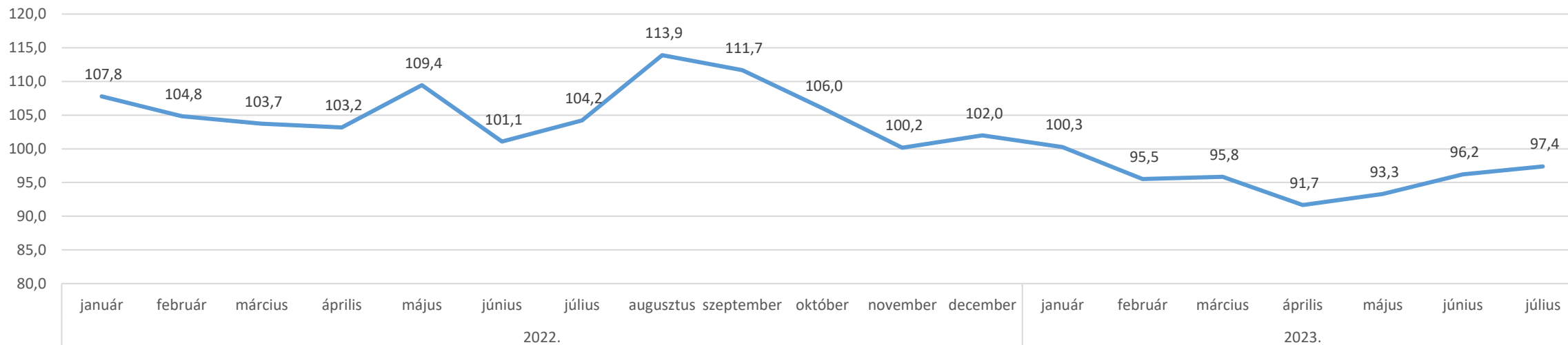
A II. NEGYEDÉVBEN A GAZDASÁG TELJESÍTMÉNYE 2,4%-KAL ELMARADT A 2022. II. NEGYEDÉVITŐL, A CSÖKKENÉST MÉRSÉKELTE A MEZŐGAZDASÁG JÓ TELJESÍTMÉNYE

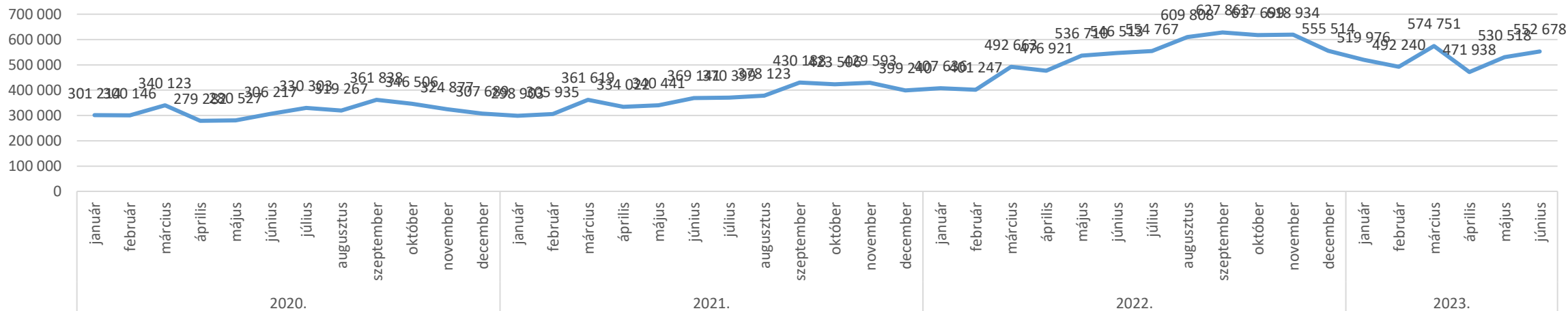
Magyarország bruttó hazai terméke 2023 II. negyedévében a nyers adatok szerint 2,4%-kal, a szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint 2,3%-kal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az előző negyedévhez képest – a szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint – a gazdaság teljesítménye 0,3%-kal csökkent.

IPARI TERMELÉS

Az ipari termelés volumenindexe [az előző év azonos időszaka = 100,0%]

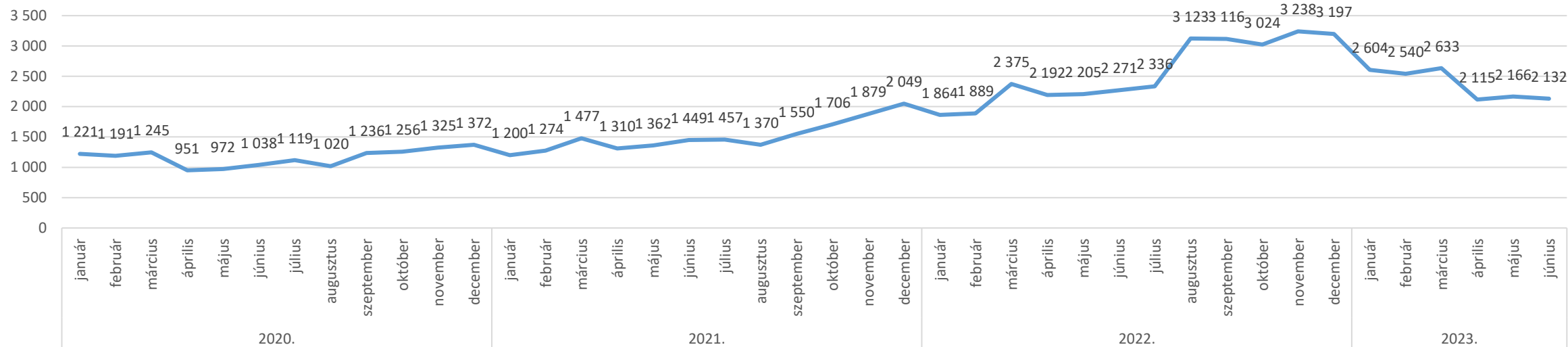

Az ipar termelésének értéke (milliárd forint)

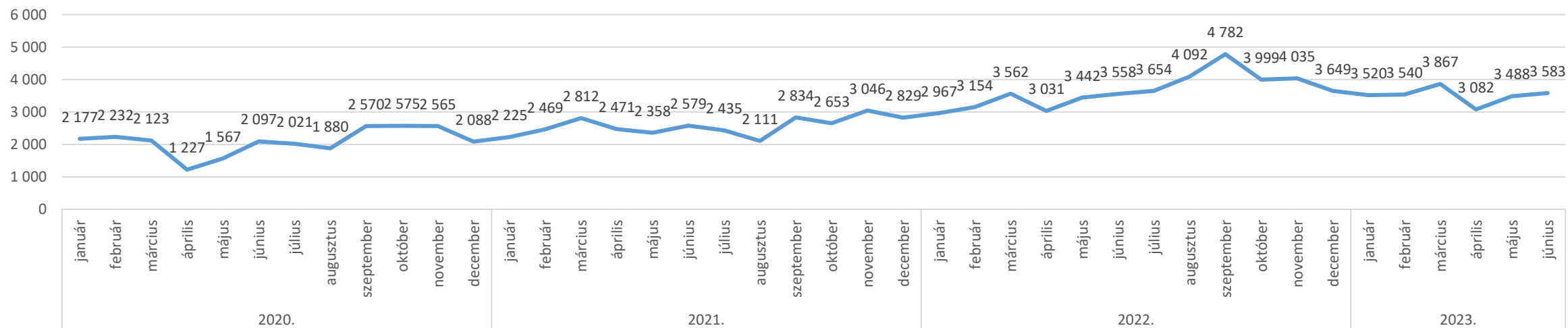

IPARI ÉRTÉKESÍTÉS

Az ipar belföldi értékesítésének volumene (milliárd forint)

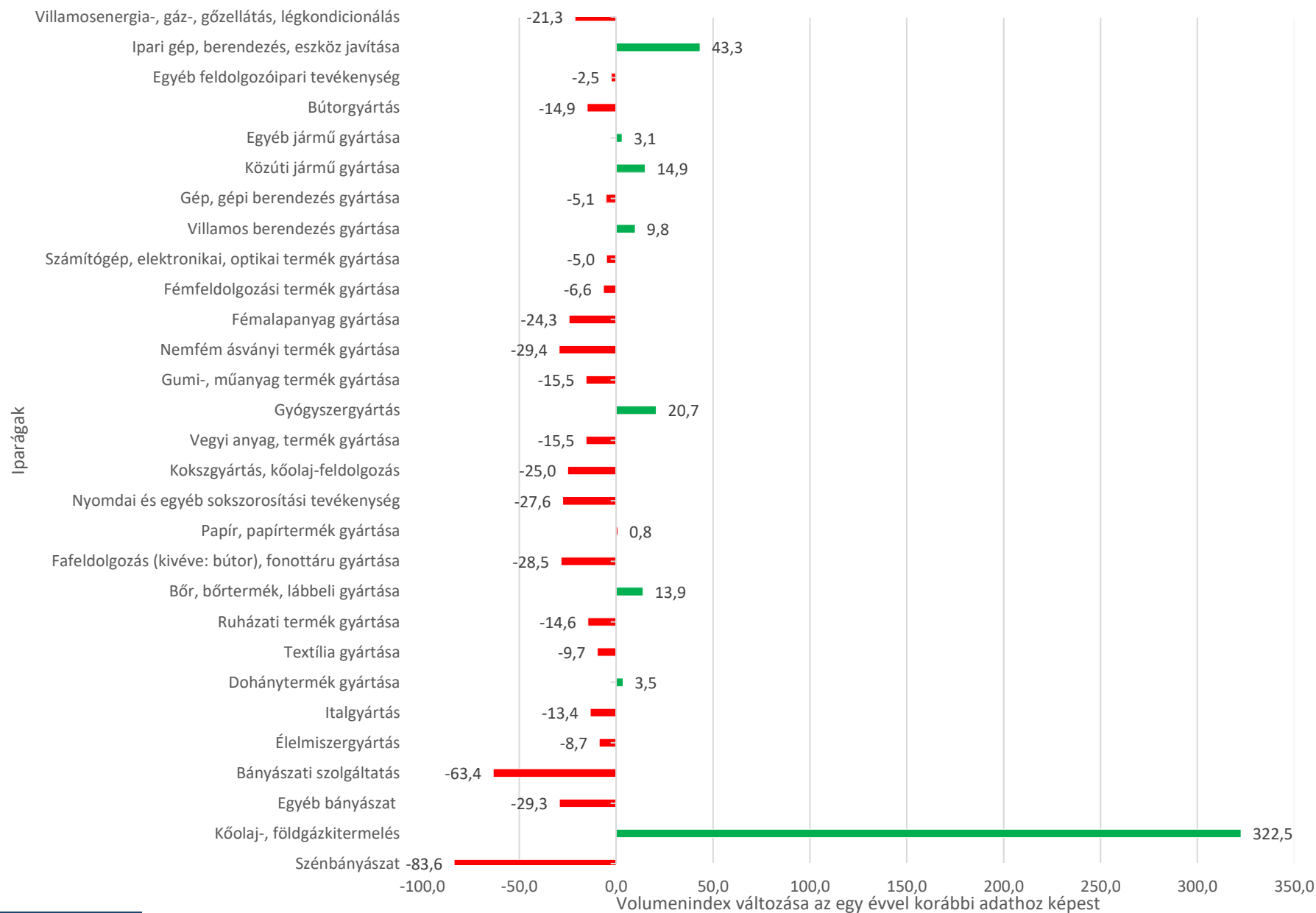
Az ipar exportértékesítésének volumene (milliárd forint)

Forrás: KSH; 2023.08.22.

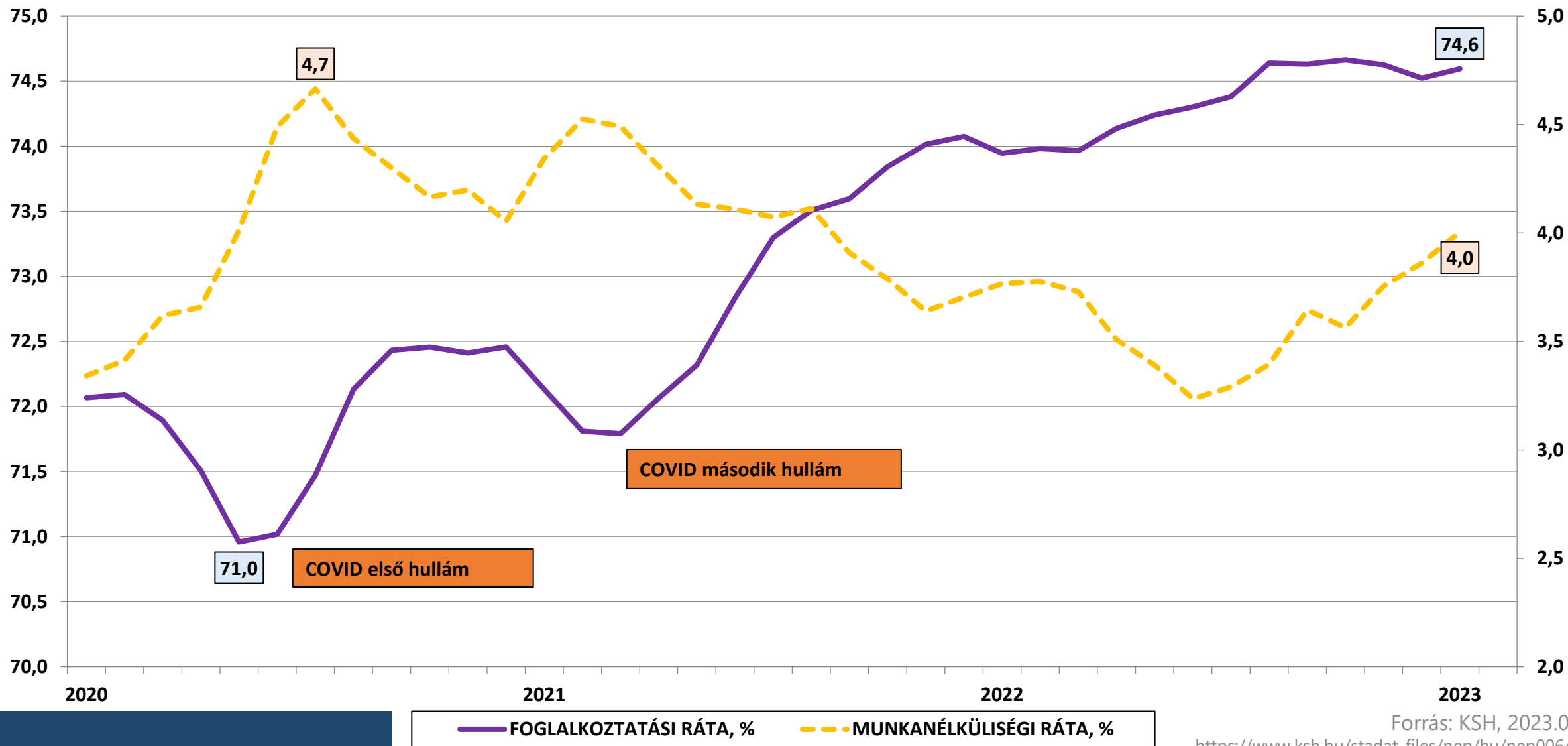
https://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0031.html

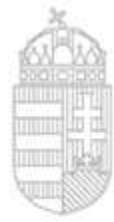
IPARI TERMELÉS VOLUMENINDEXÉNEK VÁLTOZÁSA ÁGAZATI BONTÁSBAN 2023 JÚNIUS

FOGLALKOZTATÁS ÉS MUNKANÉLKÜLISÉG HAVI ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON

Foglalkoztatás és munkanélküliség havi alakulása

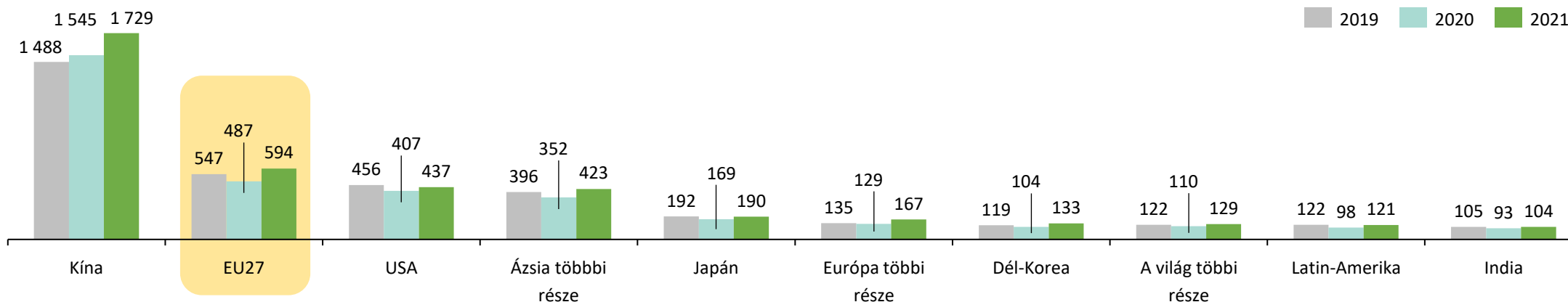

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

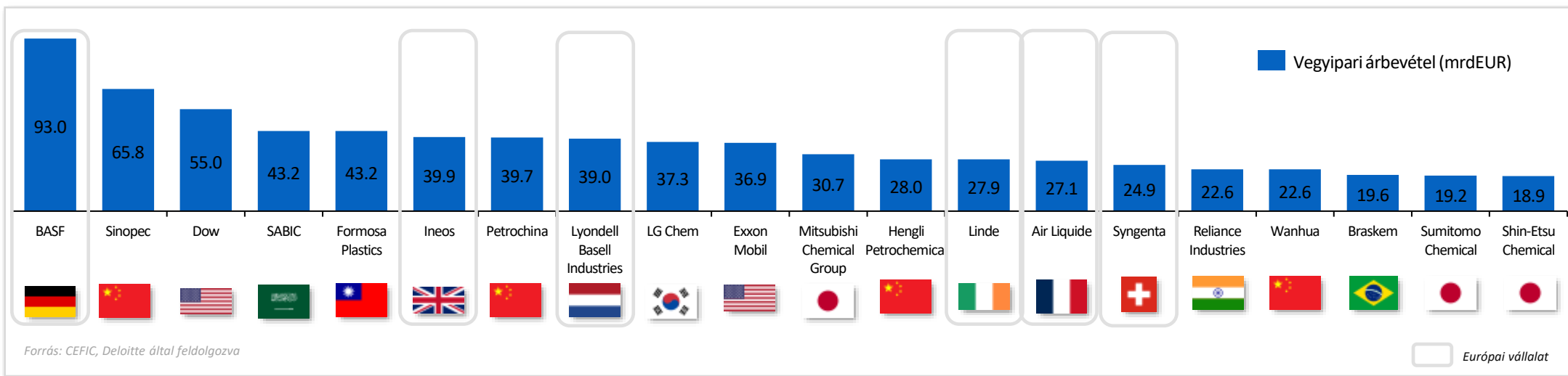
A vegyipar általános helyzete

EURÓPA A VILÁG MÁSODIK LEGNAGYOBB VEGYIPARI TERMELŐJE, ÉS A VILÁG TOP 20 SZEREPLŐJE KÖZÜL 6 EURÓPAI SZÉKHELYŰ

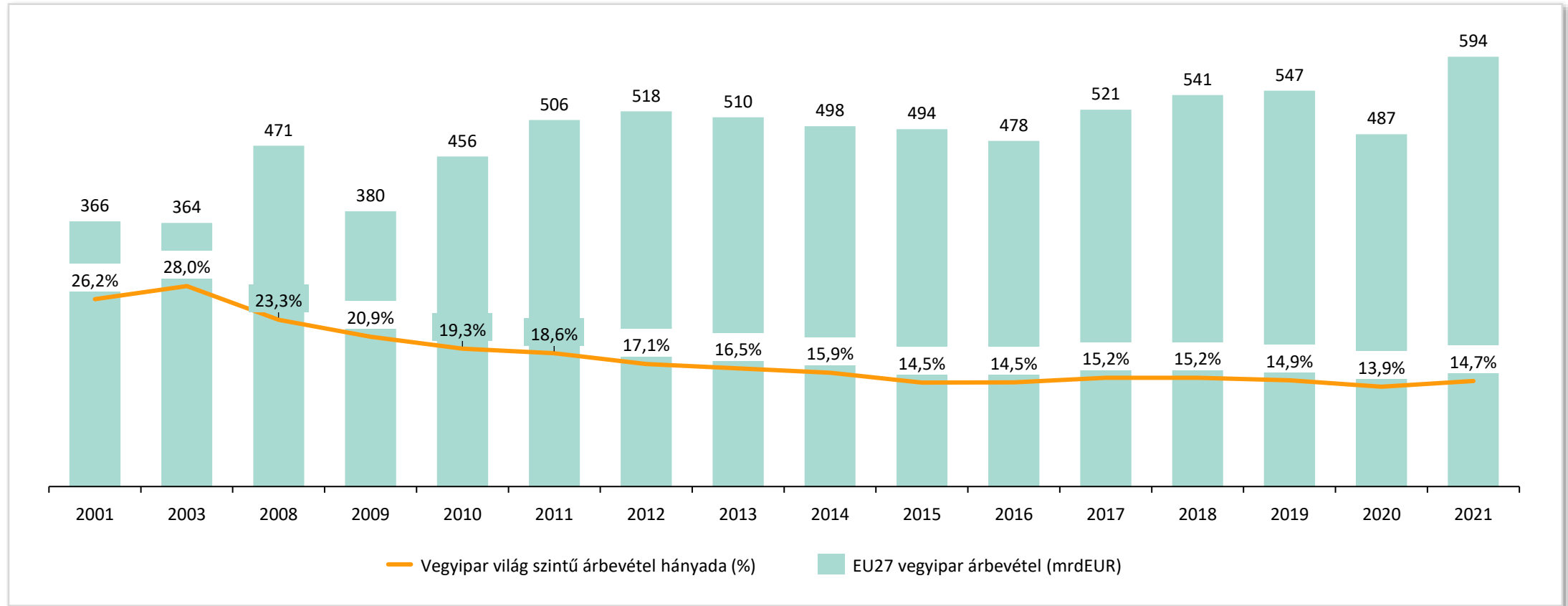
Régiók vegyipari termelése 2021 (Mrd EUR)

Legnagyobb Vegyipari vállalatok a világon 2021

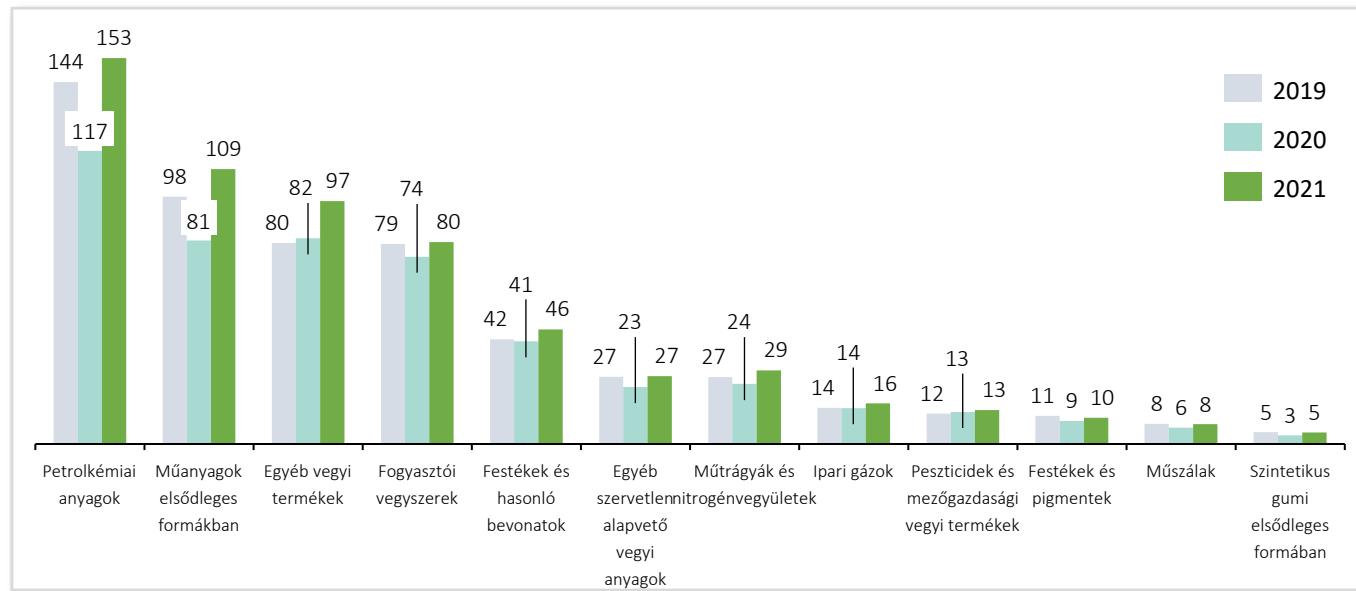
AZ EU27 PIACI RÉSZESÉDÉSE JELENTŐSEN LECSÖKKENT A VILÁGTERMELÉSHEZ MÉRTEN 2021-RE

2001-ben a mai EU-27-et alkotó országok 366 milliárd eurós árbevételről számoltak be, ami értékben a világ vegyipari értékesítésének 26,2%-át tette ki. 2021-ben az EU27 térségében az eladások 62%-kal haladták meg a 2001-es szintet. A **globális vegyipar-piac meredek növekedése miatt** az **EU-27** vegyipar-piacának **relatív részesedése** az elmúlt 20 évben jelentősen, 26,2%-ról 14,7%-ra **csökkent** (2015 óta stagnál). Ez a tendencia várhatóan a jövőben is folytatódik. A jelenlegi trendek szerint **Kínában** és más **feltörekvő országokban** erősen nő a vegyi anyagok iránti **kereslet**, Európában és Észak-Amerikában pedig alacsony a növekedési ráta.

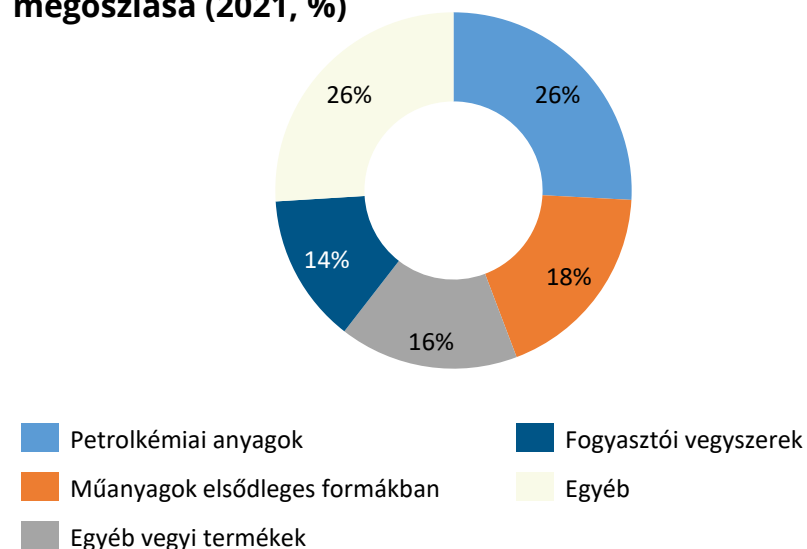
A PETROLKÉMIAI ANYAGOK AZ EU VEGYIPARI TERMELÉSÉNEK TÖBB, MINT NEGYEDÉÉRT FELELŐS, AMELY A LEGNAGYOBB HOZZÁADOTT ÉRTÉKKEL RENDELKEZIK

EU27 országok vegyipari értékesítésének megoszlása (Mrd EUR)

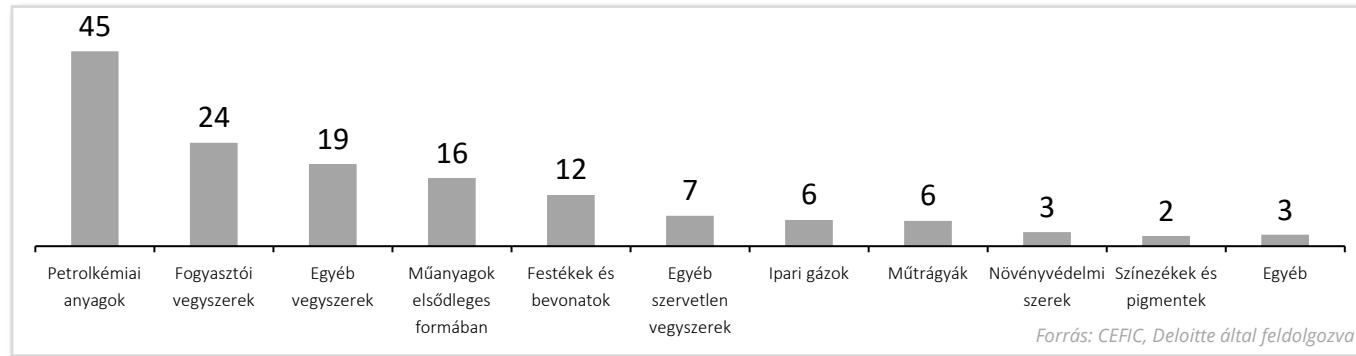

Forrás: CEFIC, Deloitte által feldolgozva

EU27 országok vegyipari értékesítésének megoszlása (2021, %)

EU27 országok vegyipari alágazatainak hozzáadott értéke (2020, Mrd EUR)

Forrás: CEFIC, Deloitte által feldolgozva

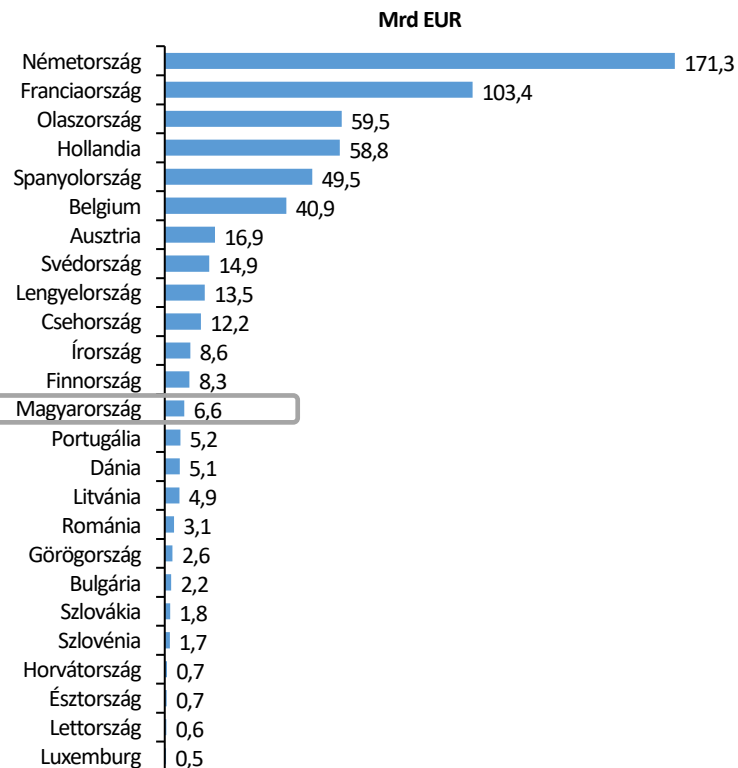
Az EU vegyiparának kibocsátása három fő termékterületet fed le: **alapvegyi anyagokat**, **speciális vegyi anyagokat** és **fogyasztói vegyi anyagokat**.

Az **alapvegyiszerek**, a **petrokémiai anyagokat** és származékaikat (polimereket), valamint az alapvető szerves anyagokat foglalják magukban. Nagy mennyiségben gyártják és a vegyiparban vagy más iparágakban értékesítik.

Az értékesítési adatok alapján a **petrokémiai anyagok**, valamint **fogyasztói vegyszerek** termelik a legnagyobb hozzáadott értéket és felelnek az EU-s értékesítés 40%-ért.

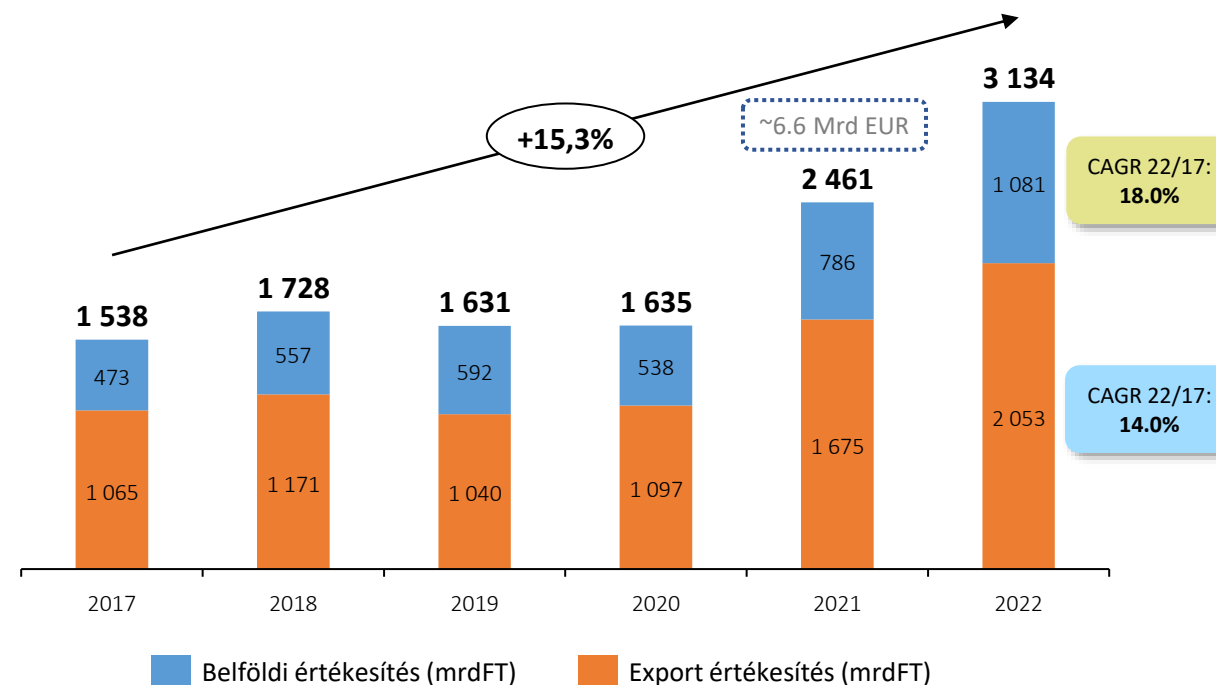
MAGYARORSZÁG A 13. LEGNAGYOBB VEGYIPARI SZEREPLŐ AZ EU-N BELÜL, MIKÖZBEN TELJESÍTMÉNYE DINAMIKUSAN NÖVEKSZIK

Magyar vegyipar az EU többi országához képest (2021)

Forrás: CEFIC, Deloitte által feldolgozva

A magyar vegyipar export értékesítési teljesítménye

Forrás: KSH.hu, Deloitte által feldolgozva

A vegyipar a gazdaság szinte minden ágazatát ellátja. A vegyi anyag-gyártók nemcsak a nyersanyagokat alakítják át mindennapi fogyasztásra szánt végtermékekké, hanem a mezőgazdaságtól a szállításig számos ágazat számára is inputot szolgáltatnak.

Az Oxford Economics 2019. márciusi tanulmánya szerint a tovább felhasználóknak értékesített uniós vegyi anyagok több mint fele más ipari ágazatokba kerül. A **vegyszergyártók** mellett a vegyipar legnagyobb ipari felhasználói a **gumi- és műanyag-**, a **textil-**, az **építőipar**, a **számítógépgyártás**, valamint a **celluló- és papíripar**.

VEGYIPAR MAGYARORSZÁGON

- A **koncentrált iparágban** néhány nagy szereplő méretgazdaságosan, **korszerű technológiákat** alkalmazva és magas színvonalon működik.
- A diverzifikációra irányuló erőfeszítések ellenére, az ipar jelenleg is **nagymértékben függ az importált nyersanyagtól és energiaforrásoktól**, különösen az orosz nyersolajtól és földgáztól.

Vegyianyag, -termék gyártása

Árbevétel (2021, Mrd Ft)

Foglalkoztatottak (2021)

2.965

49,3%

50,7%

17,8 ezer fő

■ Belföldi értékesítés ■ Export

Vállalatok száma

662

612

34

16

■ Nagyvállalat ■ Középvállalat ■ Mikro- és Kisvállalat

Árbevétel (Mrd Ft)

2.965

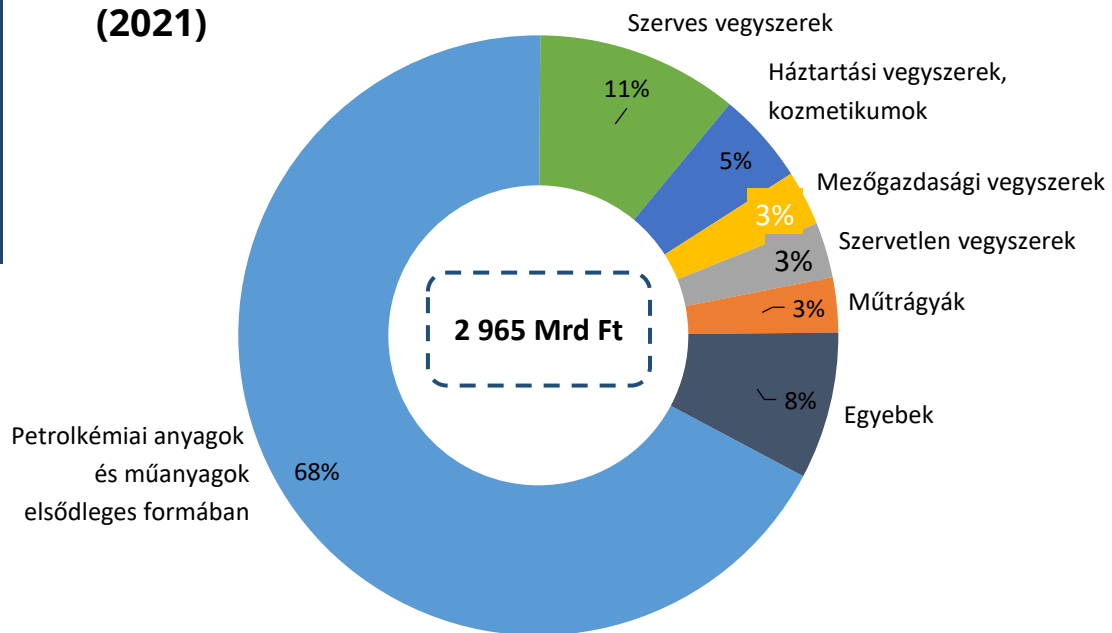
9,7%

84,6%

5,8%

MAGYAR VEGYIPARI KÖRKÉP

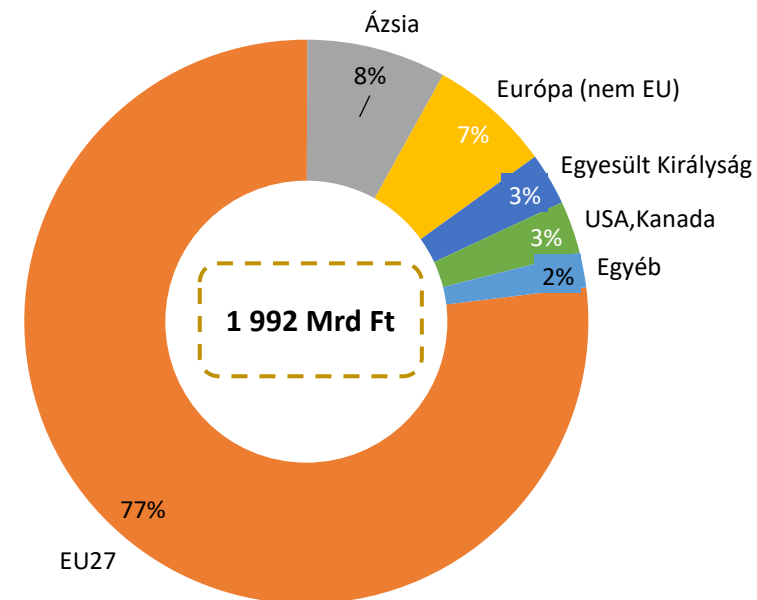
Magyarország vegyipar értékesítési szerkezete (2021)

Forrás: CEFIC, Deloitte által feldolgozva

A vezető magyar vegyipari cégek fontos regionális szereplői a **petrokémiai termékek piacának**, valamint a polimerek, szénszálak, műtrágyák és agrokémiai hatóanyagok közép-európai piacának is.

Magyar vegyipari exportpiacok (2021)

A növekedés **export vezérelt**, 2021-ben: a **Magyarországon gyártott** vegyi anyagok és vegyi **termékek 77%-át** túlnyomórészt az **EU** egységes **piacán exportálják** és értékesítik. Az export arányában jelentős növekedés tapasztalható 2020-hoz képest (67,2%).

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

Iparstratégia 2030

A STRATÉGIAALKOTÁS CÉLJA:

Magyarország újraiparosítási stratégiájához azonosított versenyképességnövelő akciók a kulcságazatokban – széleskörű vállalati konzultáció és nemzetközi jó gyakorlatok alapján

A magyar **versenyképesség** ágazatokon átívelő, horizontális vizsgálata

A magyar **ipar és a kiválasztott kulcs-iparágak** helyzetelemzése

Az első három kiemelt iparág vizsgálata, iparági konzultáció.
A feladat:

- A **nemzetközi jó gyakorlatok** feltérképezése
- Az iparági szereplőkkel (szakmai szervezetekkel/szakértőkkel és meghatározó vállalatokkal) **interjúk lebonyolítása**
- A beérkezett **fájdalompontok és javaslatok értékelése**
- A **priorizált javaslatok kidolgozása**

A VEGYIPART ÉRINTŐ STRATÉGIAI DOKUMENTUMOK ALAPJÁN A HAZAI SZEREPLŐK SZÁMÁRA A LEGNAGYOBB KIHÍVÁST AZ IMPORTNYOMÁS, A KLÍMACÉLOK ÉS AZ EHHEZ SZÜKSÉGES TECHNOLÓGIAI ADAPTÁCIÓ JELENTIK

	VEGYIPAR
Kontextus	<ul style="list-style-type: none">• A hazai vegyipari vállalkozások többségében külföldi tulajdonban vannak• A hazai vegyipari termékgyártók nagyrészt vegyi alapanyag előállítással foglalkoznak
Kihívások	<ul style="list-style-type: none">• Kína világszerkezeti részesedése megközelíti az 50%-ot 2030-ra• A nem lebomló műanyagok felhalmozódása• Természetes alapú anyagok fejlesztése• Megújuló energiatermelés integrálása• Körforgásos gazdaságra való átállás
Javaslatok	<ul style="list-style-type: none">• Kritikus nyersanyagokra vonatkozó stratégia létrehozása• Energiahatékonysági és megújuló energiahasznosítási pályázatok• Gazdaságdiplomáciai eszközök kibővítése• A felsőoktatásban a vegyipari szakok keretének bővítése, az oktatók támogatása

VEGYI ANYAG, TERMÉK GYÁRTÁSA

Az ágazat erősségei, jelenlegi versenyelőnyök

- Erős **petrolkémiai bázis**, szilárd környezet és támogató iparpolitika az új beruházásokhoz
- **Méretgazdaságosság**, korszerű technológiák és magas színvonalú gyakorlatok a gyártásban
- Az **alapanyagipar**, autóipar, az elektronika, az **építőipar**, valamint a **mezőgazdasági** igények kielégítésére irányuló **beruházások** által kifejlesztett és bővített kapacitások
- Magyarország ideális helyszín **Közép-** és **Délkelet-Európa** kiszolgálására

Gyengeségek

- Az **ipar** jelenleg is nagymértékben **függ** az **importált** nyersanyagtól és energiaforrásoktól, különösen az **orosz nyersolajtól és földgáztól** (a diverzifikációra irányuló közelmúltbeli és folyamatban lévő erőfeszítések ellenére)
- Energiaintenzív iparág, így a relatív **magas energiaárak kedvezőtlenül érintik az ágazatot**
- A gyors ipari fejlődés miatt egyes területeken **hiány van képzett munkaerőből**
- **Szállítási kapacitáshoz kedvezőtlen vasúthálózat**

JELENTŐS LEHETŐSÉG REJLIK AZ ÚJ TECHNOLÓGIAI TRENDEK ADAPTÁLÁSÁBAN, MÍG A LEGFŐBB KIHÍVÁST AZ ÁGAZAT ZÖLD ÁTÁLLÁSA ÉS AZ AHHOZ KAPCSOLÓDÓ SZABÁLYOK JELENTIK

LEHETŐSÉGEK

Gyártás technológiai fejlődése: A technológiai fejlődés lehetőséget ad a vállalatoknak javítani vagy egyszerűsíteni a folyamataikat, fejleszthetik költséghatékonyságukat, zöldíthetik tevékenységüket.

Automatizálás, MI, okos szenzorok, robotika és Ipar 4.0: A technológiai fejlesztések lassan a fennmaradás kulcsaivá válnak. Hozadékaik: fokozott termelési hatékonyság, lehetőség a 24/7-es működésre, csökkentett munkaerőigény.

Energiahatékonyabb technológiák: A technológia fejlődésének hozadéka, hogy energiahatékonyság-növelést eredményezhet (pl. acélipar: 40%-os fajlagos energiaszükséglet-csökkenés elérhető).

Körforgásos gazdálkodás bevezetése: A körforgásos gazdaság megvalósításához az egyes országoknak, gazdaságoknak biztosítaniuk szükséges a folyamat irányítási módszertanát, meg kell szervezniük a hatékony hulladékbegyűjtést, valamint az esetleges újraelosztást.

Újrahasznosítás, fenntarthatóság: Az Európai Unió direktívái alapján egyre magasabb fokú újrahasznosítást kell elérniük az egyes aliparágaknak, a műanyag hulladékok terén például 2025-re 50%-os újrahasznosítási rátát kell elérniük az országoknak, 2035-re pedig 55%-ot.

KIHÍVÁSOK

Körforgásos gazdálkodás technológiai kihívásai: A körforgásos gazdálkodás bevezetése megköveteli a hulladékfeldolgozó létesítmények fejlesztését, a hulladékgyűjtési technológiába való beruházást, valamint új gyártási módszereket.

EU klímacélok és az alapanyagipar: Az EU egy zöld mechanizmus létrehozásán tevékenykedik – a cél 2050-re a karbonsemlegesség elérése –, amely szén-dioxid kvótákra építve ösztönözné a fenntarthatóbb ipart az EU határain kívül is. Ennek részeként a CBAM¹ keretei közt a károsanyag-transzfert is megakadályoznák.

Növekvő szabályozási előírások: Nemzetközi összehasonlításban az Európai Unió szabványai és előírásai a legszigorúbbak, melyek többek között a szén-dioxid kvóták, a zöld előállítási szabályozások és az alapanyagelőírások által többletköltségeket jelentenek a vállalatok számára. Egy tonna szén-dioxid kvóta ára a 100 eurót is meghaladta 2023 elején.

Feltörekvő és kevésbé szabályozott piacok fenyegetése: A gyártás alapanyagainak lelőhelyei, az eltérő szabályozói és munkaerőpiaci adottságok miatt az alapanyagipari szerepek átalakulnak. Az alapanyagok alacsony diverzifikáltsága okán a kevésbé szabályozott gazdaságok növelhetik részesedésüket az EU kárára.

Megjegyzések: ¹ CBAM – Carbon Border Adjustment Mechanism EU szabályozás

Főbb területek:

Technológia

Környezet

Általános gazdasági folyamatok

AZ ALAPANYAGIPARI SZEREPLŐKKEL LEFOLYTATOTT INTERJÚK ALAPJÁN 9 FŐBB FÁJDALOMPONT AZONOSÍTOTT, MELYEK KÖZÜL A PÁLYÁZATI RENDSZER RUGALMATLANSÁGA, A MUNKAERŐHIÁNY ÉS A ZÖLD ÁTÁLLÁS NEHÉZSÉGEI A LEGJELENTŐSEBBEK

FŐ FÁJDALOMPONTOK / KIHÍVÁSOK

* Komplex beruházási programok hiánya

A komplexebb beruházások speciális igényeit nem tudja kezelni a pályázati rendszer

Számos vállalat nem tud élni a pályázati lehetőségekkel, ugyanis a beruházási tervezetük komplexitása nem illeszthető bele a jelen pályázati kiírás keretrendszerébe.

A standard pályázatok esetén túlzott a bürokrácia és a rugalmatlanság

A vállalatok nem tudnak alkalmazkodni a pályázati idő alatt megnövekedett költségigényekhez, kitolt beszállítói határidőkhöz, valamint az új technológiákhoz.

* Munkaerő-piaci kihívások

Megfelelő szakmai utánpótlás hiánya

A középszintű szakmai oktatásnak csökkent a presztízse az elmúlt évek folyamán, az alapanyagiparhoz kapcsolódó képzések alacsony számban indulnak (pl. vegyipari szakképzés, kohászati képzés) és a meglévőkre sem jelentkezik elég fiatal.

Nincs megfelelő mennyiségű és minőségű technikus az iparágban

A hiány a munkavédelmi feltételek miatt csak a legkritikább esetekben orvosolható külföldi munkaerővel, a technikushiány pedig a meglévő szakmunkások alkalmazásának költségeit is megemeli.

* Energetikai infrastruktúra

Alacsony energiaár támogatások, magas többletköltségek

Az energiaárak növekedésével párhuzamosan több nyugati ország jelentős energiaár támogatásokat vezetett be az ipari szereplők számára, míg Magyarországon a rendszerhasználati díj tovább emelte az energiaárakat ezzel jelentős versenyhátrányt okozva a magyar vállalatoknak a nemzetközi piacon.

Jelenlegi energetikai infrastruktúra nem nyújt megfelelő alapot a vállalati fejlesztésekhez

A villanyhálózat minősége gátat szab a megújuló energia beruházásoknak, a szolgáltatáskimaradások pedig akár időszakos üzemleállásokhoz vezethetnek.

* Zöld átállás elvárások

Jelentős terhet jelentenek a zöld átállás miatti beruházások (CO2 csökkentés, CBAM)

A szabályozásoknak való megfeleléshez jelenleg a szektor szereplői nem részesülnek állami támogatásban, valamint kezdetleges az ezt támogató infrastruktúra.

Körforgásos gazdaság kihívásai, újrahasznosítási elvárások növekedése

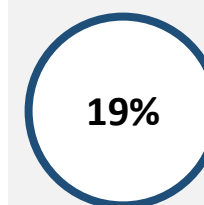
Az Európai Unió környezetvédelmi kitézései egyre magasabb újrahasznosítási arányt követelnek meg a szektor szereplőitől, amelyek teljesítéséhez Magyarországon még nem áll rendelkezésre a megfelelő háttér.

* Alapanyag ellátás

Acél és alumíniumhulladék magas exportja, majd re-importja

A trend rontja a fémipar versenyképességét, ugyanis jelentős mennyiségű értékes alapanyag hagyja el az országot, miközben a hazai feldolgozó kapacitásokat is kihasználatlanul hagyja.

Hazai vállalatok pozíciója

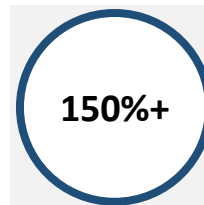

A hazai tulajdonú vállalatok részaránya az alapanyagipari Top 50 vállalat árbevételéből

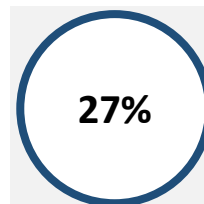
Az 50 legnagyobb hazai alapanyagipari cég közül összesen 6 található többségi magyar tulajdonban

Energiaköltségek növekedése

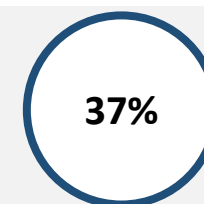

A vállalati energiaköltségek a világpiaci energiaárak növekedése, valamint az energiaárakra tevődő rendszerhasználati díjak miatt akár több, mint 150%-kal is megemelkedhettek a 2018-as értékekhez képest.¹

Körforgásos gazdálkodás

Az országból származó acélhulladék mindössze a 27%-a kerül hazai feldolgozásra.²

Magyarországon az alumínium dobozok mindössze 37%-a újrahasznosított (EU átlag: 72%).

^{1,2}Ipáragyi konzultáció keretében lebonyolított interjúk

A KIEMELT JAVASLATOK ELSŐSORBAN A FÁJDALOMPONTOK KEZELÉSÉRE, EZEN BELÜL IS ELSŐSORBAN A KLÍMACÉLOK A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG TELJESÍTÉSÉNEK TÁMOGATÁSÁRA, VALAMINT A MUNKAERŐHIÁNY KEZELÉSÉRE VONATKOZNAK

KIEMELT JAVASLATOK*

JAVASLATI AKCIÓK

⚙️ Állami pályázatok és kapcsolattartás

01 Pályázatok egyénre szabása és rugalmasabbá tétele

- Új pályázatok egyénre szabásának lehetőségének biztosítása
- Támogatások adminisztrációs terheinek csökkentése
- Adatbázisokban már elérhető információk becsatornázása a pályázatokba

⚙️ Szakképzett és betanított munkaerő

02 Egycsatornás kapcsolattartás a minisztériumokkal és a folyamatok összehangolása

- Egycsatornás kapcsolattartás a több iparágban jelenlévő vállalatok számára, pl. a korábbi Kiemelt Vállalati Kapcsolattartó funkció visszaépítése
- A minisztériumok munkájának összehangolása a redundancia elkerülése céljából

03 Célzott állami támogatás képzések finanszírozására és népszerűsítésére

- Alapanyagipari képzések (pl.: kohászati és vegyipari) bővítése és népszerűsítése
- Támogatás (pl.: adókedvezmény) a vállalati saját képzési programok esetén

04 Külföldi munkaerő landoltatásának megkönnyítése

- Külföldi munkavállalók hazai munkavállalási folyamatának egyszerűsítése
- Munkásszállók létesítésére biztosított állami támogatás

🌱 Zöld átállás

05 Zöld projektek állami támogatása

- Állami finanszírozás biztosítása a zöld projektek megvalósítására (pl. CCS projekt)
- A magas fix költségek miatt az amerikai IRA, valamint európai mintákra OPEX jellegű költség támogatás az állam részéről, a CAPEX támogatáson felül.
- Megújuló erőművek bővítése Magyarországon állami finanszírozás mellett

06 Energiahatékonysági ellenőrzések üzemi szintre módosítása

- Az energiahatékonysági mérőműszerek ellenőrzésének üzemi szintű végrehajtásának engedélyezése

♻️ Hulladék-gazdálkodás

07 Fémhulladék export és re-import csökkentése érdekében a hulladékfeldolgozó kapacitások kiépítése

- A magyar ipari fémhulladék gazdálkodási program kidolgozása és elindítása
- Fémhulladékok exportjának szabályozásokon keresztül történő visszafogása
- Hazai fémhulladék alapanyag feldolgozó kapacitás kiépítése nemzetközi kompetencia bevonásával

08 Újrahasznosított alapanyag használatának ösztönzése

- A hulladék alapanyag magas arányú felhasználásának ösztönzése a termelésben
- Vállalatok edukációja újrahasznosítás terén

⚙️ Energetikai infrastruktúra

09 Villamoshálózat fejlesztése, visszatáplálási lehetőség biztosítása

- Villamosenergia hálózat felújítása, korszerűsítése országszerte, elősegítendő a megújuló erőmű beruházásokat

⚙️ Ellátásbiztonság

10 Vasúti és közúti infrastruktúra fejlesztése

- Ipari vágányok és útvonalak korszerűsítése
- Ipari területek környékén közúti közlekedés és tömegközlekedés fejlesztése

⚙️ Diplomáciai támogatás

11 Magyar beszállítók támogatása a Magyarországra érkező nemzetközi vállalatok kapcsolatfelvétele során

- A magyar beszállítói vállalatok, amelyek képesek lennének kielégíteni a nemzetközi gyártói igényeket, támogatása az előzetes kapcsolatfelvétel során (főként az autó- és akkumulátorgyártók esetében)

Külföldi jó gyakorlatok

INFLATION REDUCTION ACT

Az amerikai inflációcsökkentő törvény **2022 augusztusában** lépett érvénybe célja a dekarbonizáció elősegítése. Az **IRA 369 milliárd dollárt** irányoz elő **éghajlati és energetikai beruházásokra**.

Az IRA megújuló energiára irányuló befektetéseket von el az Európától és **csökkenti az EU versenyképességét**.

A versenyképesség fenntartása érdekében az **EU 2023 elején** elfogadta a **250 mrd eurós Green Deal Industrial Plan-t**.

ENERGIAÁR-TÁMOGATÁS

• A német kormány 2022. év végére dolgozta ki az **energiaár-támogatási programját**, melynek célja a **energiaárak csökkentése a háztartások és piaci szereplők számára, amit az energiavállalatok nyereségére kivetett adóból terveznek finanszírozni**

• A svéd állam 2022 szeptemberében az azt **előző 12 hónapra kompenzációt biztosított** a megemelkedő energiaárak által jelentősen érintett magánszemélyek és vállalatok számára. Az összesen 55 milliárd svédkoronába kerülő kompenzációt az előző éves átlag energiaköltség alapján osztották ki.

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!